

KYSELYTUTKIMUS ASUKKAIDEN SUHTAUTUMISESTA
LIITO-ORAVAAN JA LÄHIMETSIIIN
KUOPION PIRTTINIEMESSÄ, LEHTONIMESSÄ JA
RAUTANIEMESSÄ
2020

KUOPIO

Sisällys

Summary.....	3
Johdanto	3
Yhteenveto	4
Vastaajarakenne	4
Liito-oravan elinympäristöt tontilla ja niiden huomioiminen	6
Vapaa-ajan vietto ulkoiluympäristöissä	11
Liitteet.....	14

LIITO-ORAVA-LIFE

(LIFE17/NAT/FI/000469)

*Co-operation for improving the conservation
of the Flying squirrel in Europe*

Kuopion kaupunki, 2021

Aineiston tuottamiseen on saatu Euroopan unionin LIFE –rahoitusta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Kannen kuva: Anu Ruohomäki

Summary

In Kuopio, a survey was made to find out attitudes of people living close to flying squirrel habitats and in areas, where measures have been taken in city plans to protect the species. The questionnaire was answered by 96 participants.

Almost half of the participants had a flying squirrel habitat on their property or had previously had one. Notably about 50 % of the participants felt they had not been informed properly about considering the species in landscaping work of their plot, and almost 60 % did not know they had zoning regulations considering the flying squirrel on their property when acquiring it. Only 4 % had been denied the right to cut down a tree because of the protection of the species.

Most participants did not consider the protection of flying squirrel had caused them any inconvenience. The few reasons given for conflict were for example postponing of city plans, not being able to cut down unwanted trees on properties or in their proximity, and the untidiness of the surrounding forests. The importance of nature as a source of wellbeing and the appreciation of urban forests as part of the community structure was well represented in the given answers.

Johdanto

Kuopion kaupunki selvitti osana Liito-orava-LIFE-hanketta, kuinka asukkaat ovat kokeneet asumisen ja metsäiset ympäristöt alueilla, joissa asemakaavoitusvaiheissa on tehty yhteensovittamista ja liito-oravan elinolosuhteita säilyttäviä ratkaisuja. Liito-oravan kulkuyhteyksiä on alueilla turvattu mm. kaavamääräyksiin, jotka velvoittavat säilyttämään tontilla tietyn verran puustoa. Kyselytutkimus oli osa A4-toimenpiteessä laadittua Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa -opasta (https://www.metsa.fi/wp-content/uploads/2021/06/Liito-oravan-huomioiminen-kaupunkisuunnittelussa_Hyvien-kaytantojen-opas.pdf).

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Kuopion saaristokaupungin asukkaiden näkemystä liito-oravasta sekä lähimetsistä. Tutkimuksen toteuttajaksi valittiin Feelback Oy pienhankintamenettelyn kautta. Tiedonkeruu toteutettiin syksyllä 2019 ja se toteutettiin sähköisenä kyselyinä. Paperilomake toimitettiin halukkaille. Kohderyhmänä oli Saaristokaupungin asukkaat ja kyselyyn vastasi yhteensä 93 kohderyhmään kuuluvaa.

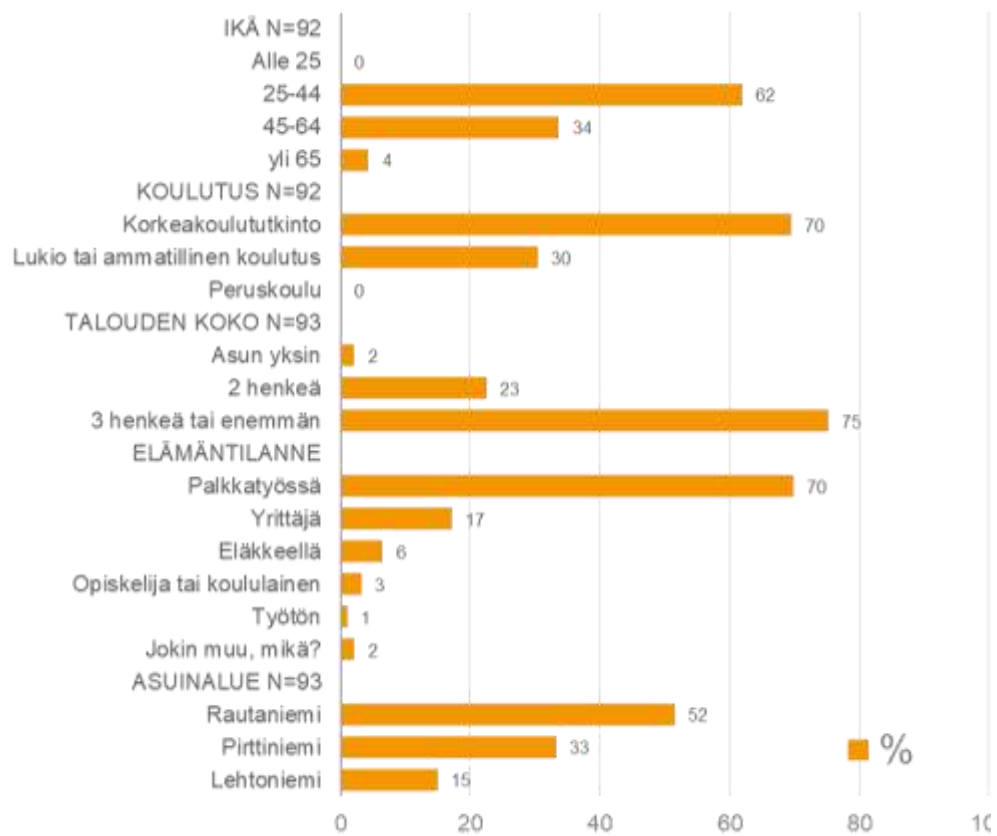
Tutkimuksen tulokset esitetään tässä raportissa graafisesti kokonaistuloksen osalta.

Yhteenveto

- Liito-oravan elinympäristöä on / on ollut 41 %:lla vastaajien tonteista. Lähimetsikössä elinaluetta on hieman yli puolella (56 %).
- 58 % vastanneista on ollut tonttia hankkiessaan tietoisia mahdollisista kaavamääräyksistä koskien liito-oravaa.
- 76 % vastaajista ilmoittaa, että heidän tontillaan on isoja puita sopivasti.
- Liito-oravan suojelusta haittaa on kokenut 11 % vastanneista.
- Metsänhoito tai -kunnossapitotoimenpiteitä toivoo noin puolet (47 %) vastaajista.
- Suosituimpia vapaa-ajan ulkoilun paikkoja ovat kevyenliikenteenväylät ja kadut (62 % päivittäin), sekä oma piha (55 % päivittäin).
- Selkeä enemmistö (84 %) on tyytyväisiä puustoisten ulkoilu ympäristöjen määrään. 26 % kokee myös, että lähimetsiä voisi olla enemmänkin.
- Puustoisten alueiden tärkeyttä korostettiin, myös eniten väittämäkysymyksessä (asteikolla 1-5, ka=4,87).
- Samassa väittämäkysymyksessä vastaajat ilmoittivat hyvin vahvasti, että luonnon lisäävän hyvinvointia ja terveyttä (4,86)
- Vähiten samaa mieltä oltiin väittämästä: ”Liito-oravan suojelun edistäminen rajoittaa kaupunkialueen kehitystä” (2,49)

Vastaajarakenne

Suurin osa vastaajista on 25–44-vuotiaita (62 %). 45–64-vuotiaita oli 34 % ja yli 65-vuotiaita neljä prosenttia. Vastaajat olivat suurimmilta osin korkeakoulutettuja ja perheellisiä henkilöitä. 70 % oli korkeakoulututkinto ja loput olivat suorittaneet vähintään lukion tai ammatillisen koulutuksen. Talouden kokoa kysyttäessä 75 % ilmoitti kolme henkeä tai enemmän, 23 % kaksi henkeä ja kaksi prosenttia vastaajista asui yksin. Palkkatyössä oli 70 % vastaajista, yrittäjiä 17 % ja loput olivat eläkeläisiä (6 %), opiskelijoita tai koululaisia (3 %) ja työttömiä (1 %). Eniten vastaajia oli Rautaniemen alueelta (52 %), kolmasosa (33 %) Pirttiniemestä ja Lehtoniemestä 15 %. (Kuva 1).

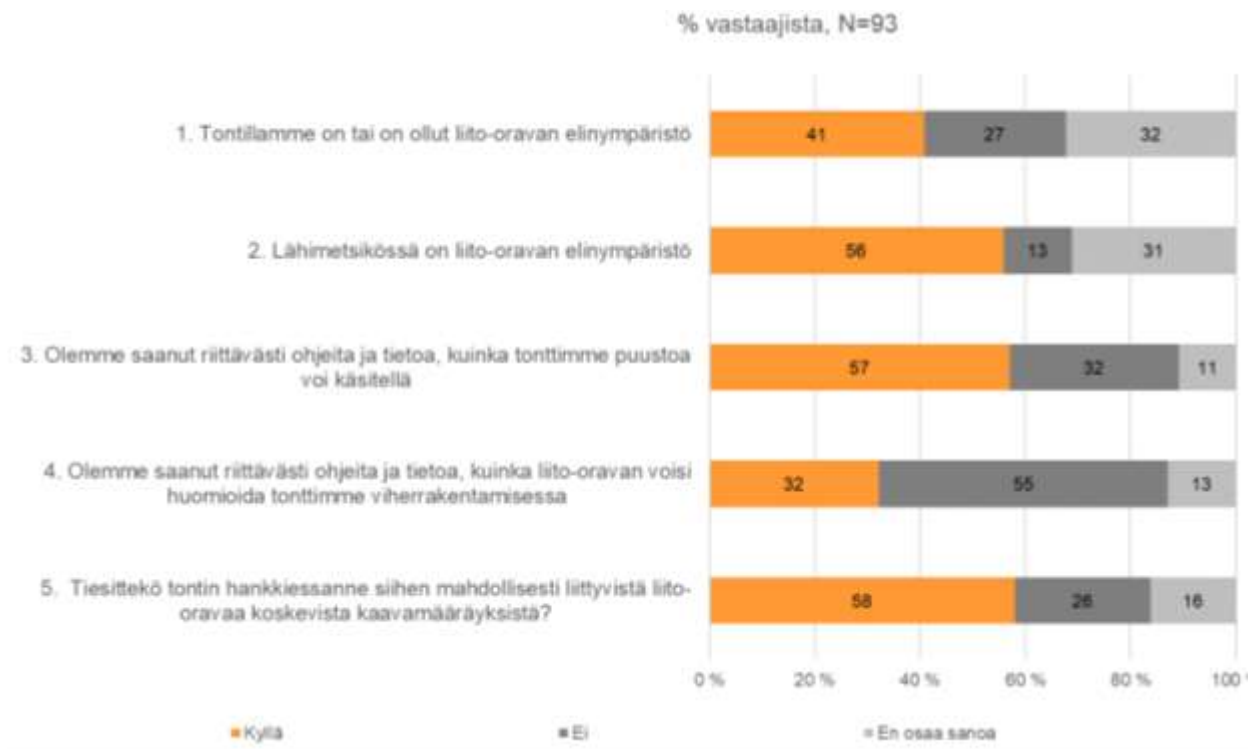

Kuva 1. Kyselyn vastaajarakenne.

Liito-oravan elinympäristöt tontilla ja niiden huomioiminen

41 % kyselyyn vastanneista ilmoitti, että heidän tonteillaan on, tai on ollut, liito-oravan elinympäristö. 27 % tonteista sitä ei ollut ja 32 % vastaajista ei osannut sanoa, ulottuuko lajin elinympäristö heidän tontilleen. 56 % vastaajista ilmoitti, että heidän lähimetsikössään on liito-oravan elinympäristö. 31 % vastaajista ei osannut sanoa, esiintyykö heidän asuinpaikkansa lähellä liito-oravaa.

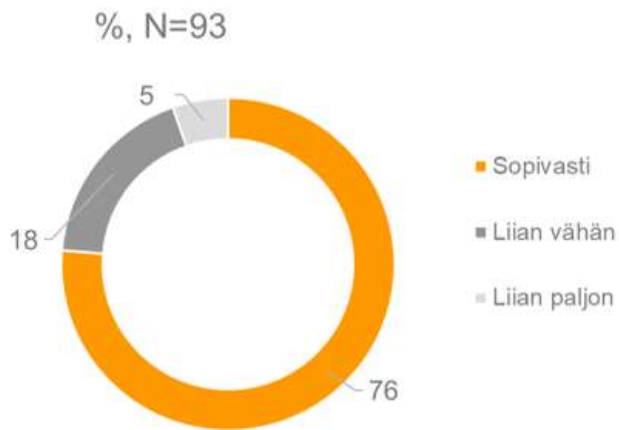
57 % vastaajista kertoi saaneensa riittävästi ohjeita ja tietoa, kuinka tontin puustoa voi käsitellä, kun taas 32 % koki, ettei tietoa ole saatu tarpeeksi. Huomionarvoista on, että yli puolet (55 %) kertoi saaneensa liian vähän tietoa liito-oravan huomioimisesta tontin viherrakentamisessa. 32 % mielsi saadun tiedon ja ohjeistuksen riittäväksi. Kysyttäessä, tiesivätkö vastaajat tontin hankkiessaan siihen mahdollisesti liittyvistä liito-oravaa koskevista kaavamääräyksistä, 58 % vastasi myöntävästi ja 26 % kieltävästi (Kuva 2.).

Kuva 2. Vastausrakenne kysyttäessä liito-oravan elinympäristöä ja sen huomioimista asuintonteilla.

Vastaajista enemmistö, 76 %, oli tyytyväisiä tonttinsa puuston määrään. 18 % koki puita olevan liian vähän ja 5 % liian paljon (Kuva 3.)

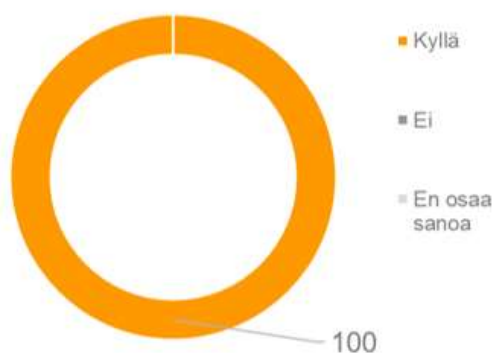
Tontillamme on isoja (yli 10 metriä pitkiä) puita mielestäni:

Kuva 3. Valtaosa vastaajista piti tonttinsa puuston määrää sopivana.

Kaikki, jotka vastasivat puita olevan tontilla liikaa, halusivat puuston poistoa. 60 % heistä ei tiennyt, miksi puut pitää säilyttää. 40 % vastaajista kertoi, että alueen puustoa on tullut säilyttää kaavamääräysten takia (Kuva 4).

Haluaisitteko puustoa poistettavan?, N=5

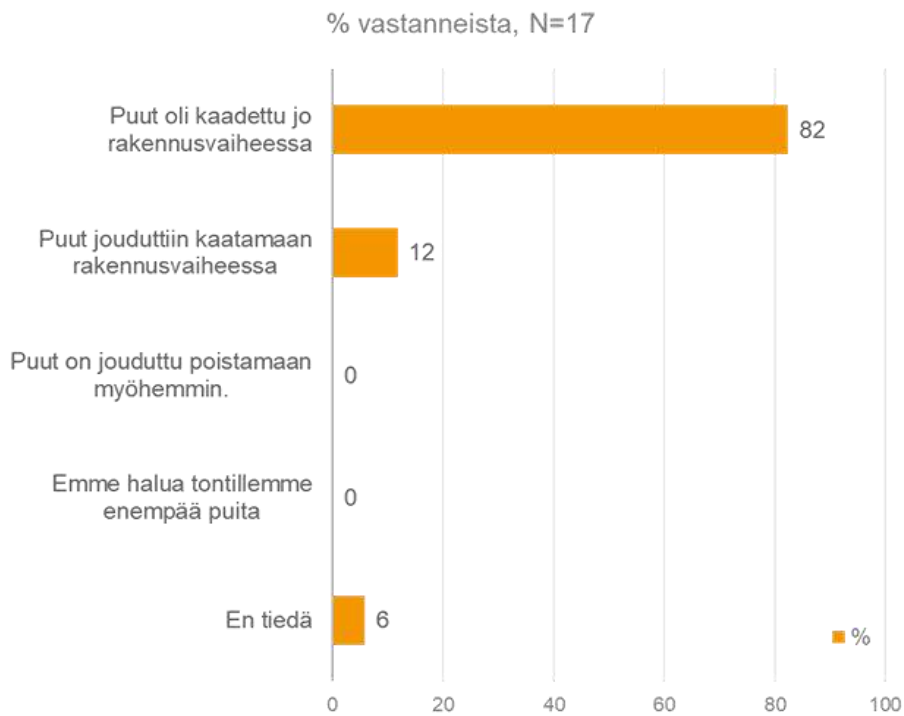

Tiedättekö, miksi tontillanne on säästetty puustoa?, N=5

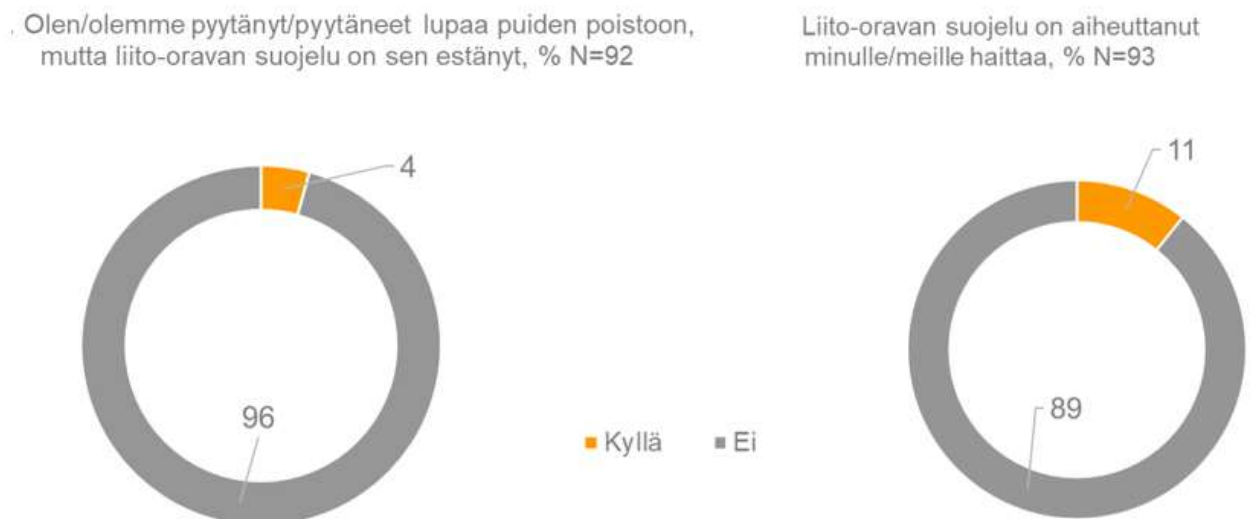
Kuva 4. Vastusrakenne puiden poistoon ja säilyttämiseen liittyviin kysymyksiin.

82 % vastaajista, jotka kokivat tonttien puustomäärän liian pieneksi, vastasivat syyksi puiden vähyyteen niiden kaadon jo ennen rakennusvaihetta. 12 % kertoi puiden kaadettun rakennusvaiheessa ja 6 % ei tiennyt miksi puut oli kaadettu (Kuva 5).

Kuva 5. Suurin osa tonttien puista oli kaadettu jo ennen rakennusvaihetta.

Vastaajista noin 4 % on pyytänyt lupaa tonttipuiden kaatoon, mutta liito-oravan suojelu on sen estänyt. Suurin osa vastaajista on ei ole kokenut liito-oravan suojelun aiheuttaneen heille haittaa (Kuva 6).

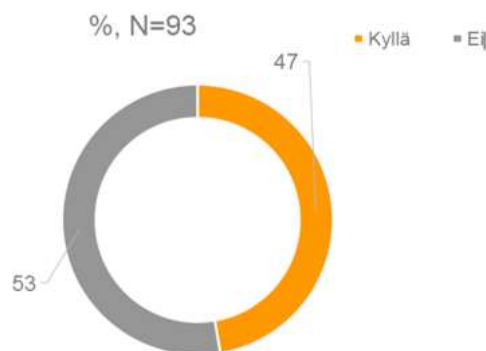
Kuva 6. Vain harva on kokenut liito-oravan suojelun vaikuttaneen heihin epäsuotuisasti.

Vastaajat, jotka olivat kokeneet liito-oravan aiheuttaneen haittaa, kertoivat syiksi:

- Ei olla saatu kaataa puita, vaikka tontillamme ei ollut havaittavissa liito-oravan papanoita tai muita jälkiä.
- Kaavoitus viivästyi mm. liito-oravasta ja norpista johtuen Keilankannassa olevalla tontillamme 10 vuotta! Tämän johdosta jouduimme ostamaan talon muualta.
- Metsän hoidossa ei ole puutteita. Päiväkodin pihassa raivauksenteko tosin kesti pitkään, Myös Hakoniemen uimarantaa pitäisi raivata ja kunnostaa. Leikki & urheilualueiden kunnossapitoon pitäisi satsata enemmän. Kaupungin toiminta ei ole kovin kestävä: uusia uimarantoja ja puistoja tehdään mutta vanhoista ei pidetä huolta.
- Näköeste järvelle
- Pihamme takaa kaupungin puolelta kaupunki ei suostunut poistamaan puita varjostamasta tonttiamme, koska liito-orava tutkimus on käynnissä.
- Rakentaminen viivästyi 10 vuotta Keilankannassa olevalla tontillamme.
- Tontin reunoille on jouduttu istuttamaan liito-oravapuita, vaikka 10 m päässä on >25 m kuusia. Tämä on naurettava ja tarpeeton vaatimus!!!
- Tontin vierellä on hoitamaton, ylitieheä tumma metsä.
- Tontin ympäristössä on todella rumaa ja viihtyvyyttä vähentävää ryteikköä. Yhtään oravaa ei ole näkynyt, mutta asukkaille ympäristö on yhtä paskaa. (roskapuuta, kaatuneita puita).
- Tonttimme lähistöllä on liian paljon isoja haapoja ja puita, jotka pimentävät tonttiamme.

Lähes puolet vastaajista (47 %) toivoo asuinalueelleen metsänhoito- tai kunnossapitotoimia (Kuva 7).

Toivotteko metsänhoito- tai kunnossapitotoimenpiteitä asuinalueellanne?

Kuva 7. Metsänhoitotoimia toivoo lähes puolet vastaajista.

Vastauksia kysymykseen, minkälaisia metsänhoitotoimia toivotaan:

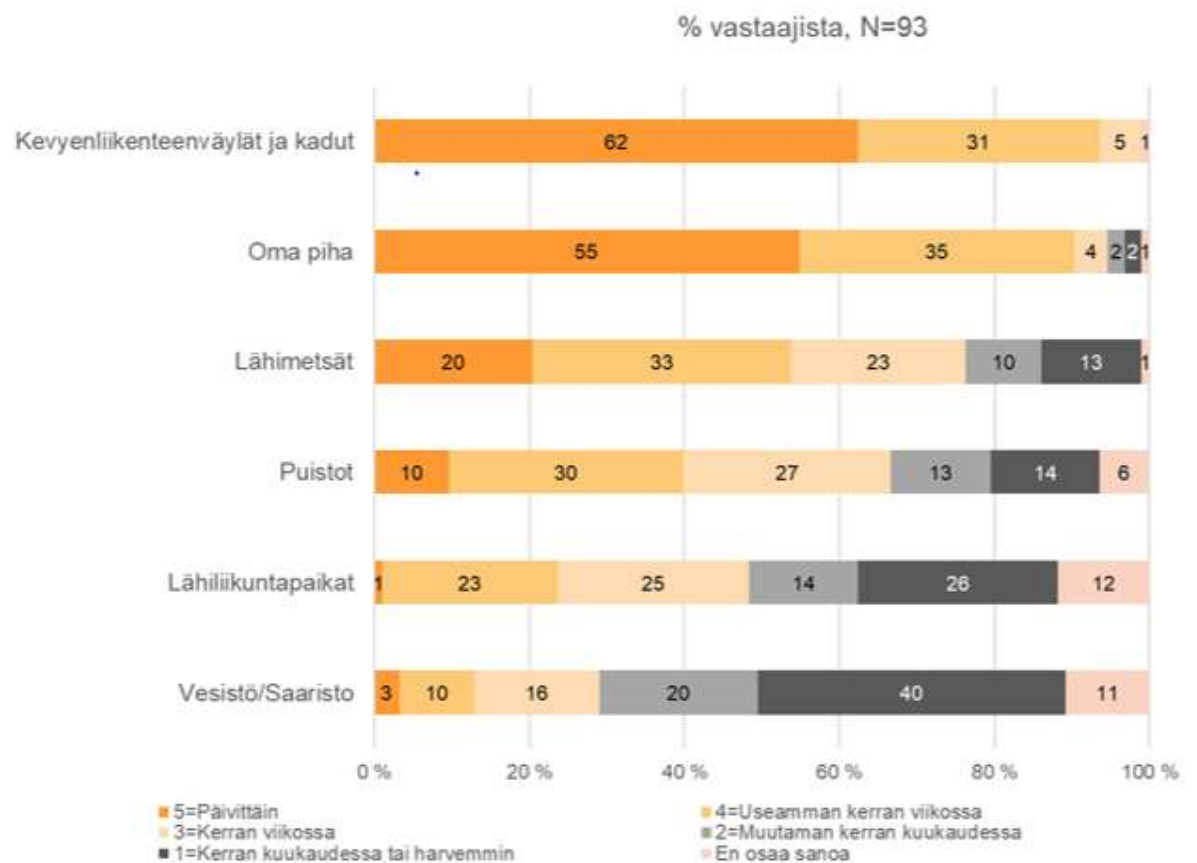
- Ihan lähellä ei ole metsää. Mukavaa, jos kauempana olevat metsiköt eivät kasva umpeen.
- Kaatuneiden puiden poistamista, Rakovalkeankadun keskellä olevassa metsäalueessa

- Kaupungin metsäalueiden sopivaa maisemallista hoitoa / harvennusta esim. näkymien avartamiseksi. Varsinkin epäsiistien umpitureikoiden, pajukoiden ym. maisemallista parantamista, lampi- ja järvimaisemien avartamista ja maisemallista parantamista.
- Kevyttä harvennusta ja siistimistä, esimerkiksi pajukot.
- Koko Rautaniemen alueelle ylitieheää metsää pitäisi siistiä, jotta siellä mahtuisi liikkumaan, metsä olisi kutsuva ja vähän aurinkoakin paistaisi metsään. --> Hyötyliikunta + mielenterveyskuntoutus + lasten luonnon arvostus
- Korkeiden puiden poistamista tonttimme vierestä kaupungin puolelta varjostamasta tonttia. Osoitteessa Kattilamäenkatu 34.
- Kuivuneet puut pois kaadettava.
- Kävelyteiden varteen suoja puustoa istutettava.
- Lenkkipolkujen/hiihtourien viereltä tulisi ryteiköt poistaa, joka vuosi!
- Luonnontilaista metsää mahdollisimman paljon
- Lähellä olevan niemenkärjen pusikon raivaaminen.
- Lähinnä ryteikköjen siistimistä tarkoittaen polkujen vierellä olevia pajukoita liiallisina. Muutoin kaikki kukat ja puut saavat kukkia.
- Matkusniemessä voisi olla ehkä hieman nykyistä enemmän puustoa.
- Metsän harvennusta, huonokuntoiset puut pois.
- Metsää voisi harventaa Matikkakadun ja Muikkukadun välissä olevalta alueelta. (Pirttiniemi)
- Muutamien kookkaamman puun kaatamista tonttimme ja kaupungin metsän rajalta. Nämä puut varjostavat takapihaamme.

Vapaa-ajan vietto ulkoiluympäristöissä

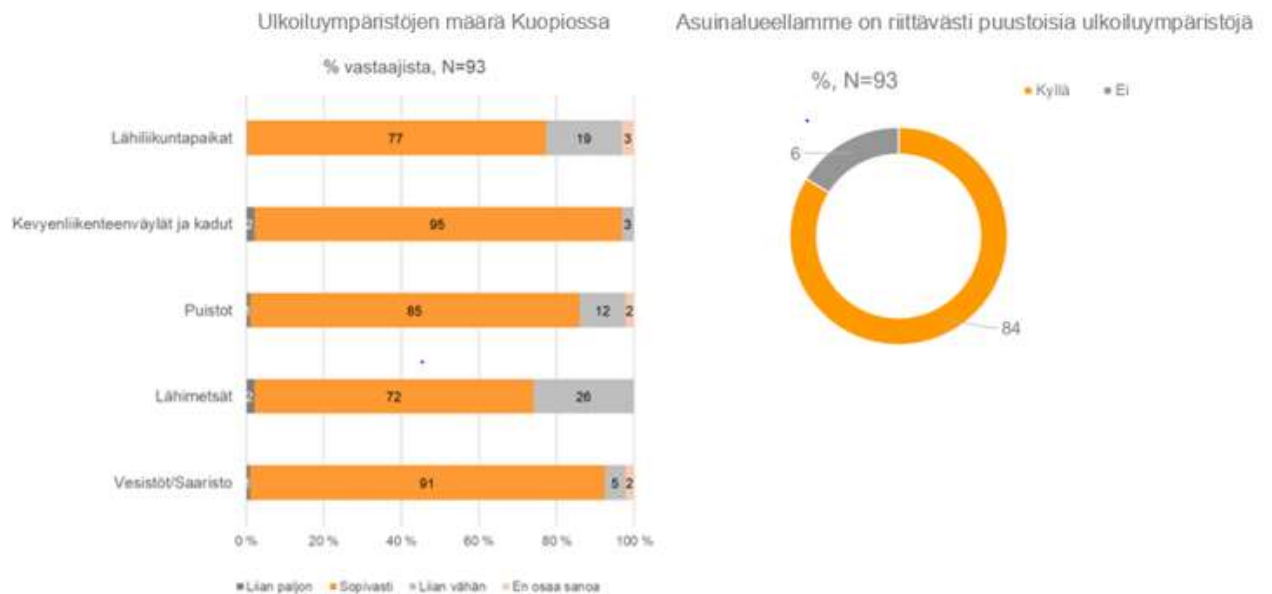
Kysyttäessä vastaajien ajanvietosta erilaisissa ympäristöissä, kevyenliikenteenväylät ja oma piha olivat suosituimpia ajanviettopaikkoja. 93 % kertoi liikkuvansa kevyenliikenteen väylillä ja kaduilla päivittäin tai ainakin useamman kerran viikossa. 90 % vastaajista vietti omalla pihalla vähintään useamman kerran viikossa Lähimetsissä vietti aikaa vähintään useamman kerran viikossa yli puolet vastaajista (Kuva 8, liite 1).

Kuinka usein vietät aikaasi seuraavissa ulkoiluympäristöissä?

Kuva 8. Kevyenliikenteenväylät, kadut ja oma piha ovat kyselyn mukaan mieluisimpia ajanviettopaikkoja.

Suurin osa vastaajista kokee, että asuinalueilla on riittävästi puustoisia ulkoiluympäristöjä ja ovat muutenkin tyytyväisiä ulkoiluympäristöjen määrään. Silti 26 % vastaajista koki lähimetsien määrään liian vähäiseksi (Kuva 9, liite 2.)

Kuva 9. Suurimmilta osin Kuopion ulkoiluympäristöjen määrään ollaan tyytyväisiä ja asuinalueiden puustoisten ympäristöjen määrä koetaan riittäväksi.

Vastauksissa väittämiin nousi esiin luonnon merkitys hyvinvoinnin lähteenä ja puustoisten alueiden arvostus osana asuinympäristöä. Monimuotoinen luonto koettiin tärkeäksi alueen vetovoimatekijäksi. 72 % vastaajista oli joko täysin tai suurimmilta osin samaa mieltä siitä, että liito-oravan elinympäristöjen säilyttäminen on säästännyt myös ihmiselle viihtyisiä ulkoiluympäristöjä.

Moni toivoo luonnon paremmin huomioon ottamista Kuopion alueen kehittämisessä ja kokee kaupungistumisen olevan uhka luontoarvojen säilymiselle. Yli puolet vastaajista on sitä mieltä, että Kuopiossa suojellaan luontoa riittävästi ja sen arvostus näkyy. 52 % kertoo tuntevansa liito-oravan suojelutarpeen ja elinympäristövaatimukset hyvin tai melko hyvin ja 25 % on täysin samaa tai melko samaa mieltä väittämästä, että liito-oravan suojelu rajoittaa kaupunkialueen kehitystä (Kuva 10, liite 3). Suurin osa vastaajista (73 %) ei ollut kiinnostunut osallistumaan liito-oravan elintapoja ja elinympäristöä esitteleviin tapahtumiin.

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Kuva 10. Vastaajat korostivat puustoisien alueiden tärkeyttä osana asuinympäristöjä.

Liitteet

Liite 1. Vastaukset kysymykseen: Kuinka paljon vietät aikaa seuraavissa ympäristöissä?

	Vastanneet	N=	93
Oma piha	5=Päivittäin	%	55
	4=Useamman kerran viikossa	%	35
	3=Kerran viikossa	%	4
	2=Muuataman kerran kuukaudessa	%	2
	1=Kerran kuukaudessa tai harvemmin	%	2
	En osaa sanoa	%	1
	Vastanneet	N=	93
Lähiliikuntapaikat (esim. urheilukentät)	5=Päivittäin	%	1
	4=Useamman kerran viikossa	%	23
	3=Kerran viikossa	%	25
	2=Muuataman kerran kuukaudessa	%	14
	1=Kerran kuukaudessa tai harvemmin	%	26
	En osaa sanoa	%	12
	Vastanneet	N=	93
Kevyenliikenteenväylät ja kadut	5=Päivittäin	%	62
	4=Useamman kerran viikossa	%	31
	3=Kerran viikossa	%	5
	2=Muuataman kerran kuukaudessa	%	0
	1=Kerran kuukaudessa tai harvemmin	%	0
	En osaa sanoa	%	1
	Vastanneet	N=	93
Puistot	5=Päivittäin	%	10
	4=Useamman kerran viikossa	%	30
	3=Kerran viikossa	%	27
	2=Muuataman kerran kuukaudessa	%	13

	1=Kerran kuukaudessa tai harvemmin	%	14
	En osaa sanoa	%	6
	Vastanneet	N=	93
Lähimetsät (kodin lähellä olevat puistoiset alueet, joissa ei välttämättä ole merkittyjä reitistöjä yms.)	5=Päivittäin	%	20
	4=Useamman kerran viikossa	%	33
	3=Kerran viikossa	%	23
	2=Muitaman kerran kuukaudessa	%	10
	1=Kerran kuukaudessa tai harvemmin	%	13
	En osaa sanoa	%	1
	Vastanneet	N=	93
Vesistöt/saaristo	5=Päivittäin	%	3
	4=Useamman kerran viikossa	%	10
	3=Kerran viikossa	%	16
	2=Muitaman kerran kuukaudessa	%	20
	1=Kerran kuukaudessa tai harvemmin	%	40
	En osaa sanoa	%	11
	Vastanneet	N=	93

Liite 2. Vastaukset kysyttäessä lähiliikuntapaikkojen määrää Kuopiossa.

Lähiliikuntapaikat (esim. urheilukentät)	Vastanneet	N=	93
	1=Liian vähän	%	19
	2=Sopivasti	%	77
	3=Liian paljon	%	0
	En osaa sanoa	%	3
Kevyenliikenteenväylät ja kadut	Vastanneet	N=	93
	1=Liian vähän	%	3
	2=Sopivasti	%	95
	3=Liian paljon	%	2
	En osaa sanoa	%	0
Puistot	Vastanneet	N=	93
	1=Liian vähän	%	12
	2=Sopivasti	%	85
	3=Liian paljon	%	1
	En osaa sanoa	%	2
Lähimetsät	Vastanneet	N=	93
	1=Liian vähän	%	26
	2=Sopivasti	%	72
	3=Liian paljon	%	2
	En osaa sanoa	%	0
Vesistöt/saaristo	Vastanneet	N=	93
	1=Liian vähän	%	5
	2=Sopivasti	%	91
	3=Liian paljon	%	1
	En osaa sanoa	%	2

Liite 3. Vastaukset luontoa ja liito-oravaa käsitteleviin väittämiin.

Puustoiset alueet ovat tärkeä osa asuinympäristöäni	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	88
	4	%	11
	3	%	1
	2	%	0
	1=Täysin eri mieltä	%	0
	En osaa sanoa	%	0
Luonnon arvostus näkyy Kuopiossa	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	26
	4	%	44
	3	%	19
	2	%	8
	1=Täysin eri mieltä	%	3
	En osaa sanoa	%	0
Luontoa suojellaan riittävästi Kuopiossa	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	29
	4	%	27
	3	%	14
	2	%	12
	1=Täysin eri mieltä	%	6
	En osaa sanoa	%	12
Tunnen liito-oravan suojelutarpeen ja elinympäristövaatimukset	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	26
	4	%	26
	3	%	26
	2	%	13
	1=Täysin eri mieltä	%	8
	En osaa sanoa	%	2
Liito-oravien elinympäristöjen säilyttäminen on säästänyt myös ihmisille viihtyisiä ulkoilu ympäristöjä	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	47
	4	%	25
	3	%	10
	2	%	4
	1=Täysin eri mieltä	%	5
	En osaa sanoa	%	9
Liito-oravan suojelun edistäminen rajoittaa kaupunkialueen kehitystä	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	10

Puustoiset alueet ovat tärkeä osa asuinympäristöäni	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	88
	4	%	11
	3	%	1
	2	%	0
	1=Täysin eri mieltä	%	0
	En osaa sanoa	%	0
	4	%	15
	3	%	23
	2	%	12
	1=Täysin eri mieltä	%	35
	En osaa sanoa	%	5
	Monimuotoinen luonto on tärkeä alueen vetovoimatekijä	Vastanneet	N=
5=Täysin samaa mieltä		%	69
4		%	24
3		%	6
2		%	0
1=Täysin eri mieltä		%	0
En osaa sanoa		%	1
Luonto lisää ihmisten hyvinvointia ja terveyttä.	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	88
	4	%	10
	3	%	2
	2	%	0
	1=Täysin eri mieltä	%	0
	En osaa sanoa	%	0
Kuopion kehittämisessä luonto tulisi ottaa huomioon nykyistä paremmin.	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	43
	4	%	25
	3	%	18
	2	%	6
	1=Täysin eri mieltä	%	3
	En osaa sanoa	%	4
Kaupungistuminen on uhka luontoarvojen säilymiselle.	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	39
	4	%	20
	3	%	25
	2	%	5
	1=Täysin eri mieltä	%	8

Puustoiset alueet ovat tärkeä osa asuinympäristöäni	Vastanneet	N=	93
	5=Täysin samaa mieltä	%	88
	4	%	11
	3	%	1
	2	%	0
	1=Täysin eri mieltä	%	0
	En osaa sanoa	%	0
	En osaa sanoa	%	3